

Sygn. akt V U 121/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Tomasz Kałużny

Protokolant: Irena Prochowicz

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2014 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy E. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł.

o odsetki

na skutek odwołania E. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł.

z dnia 10 grudnia 2013 roku Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i odstępuje od żądania zwrotu odsetek

w łącznej kwocie 15.126,64 (piętnaście tysięcy sto dwadzieścia sześć 64/100 złotych) naliczonych na dzień 12 listopada 2013 roku powstałych z tytułu nienależnie pobranego świadczenia określonego decyzją z dnia 21 listopada 2007 roku.

Sygn. akt V U 121/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10.12.2013r., Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. działając w oparciu o art. 84 ust. 8 w zw. z art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2013.1442 j.t. ze zm.) odmówił E. M. odstąpienia od żądania zwrotu odsetek w łącznej kwocie 15.126,64 zł naliczonych na dzień 12.11.2013 r., powstałych od nienależnie pobranej renty, określonych decyzją z dnia 21.11.2007 r., znak: (...). W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego stwierdzono, iż nie zachodzą przesłanki do pozytywnego rozpatrzenia wniosku w sprawie umorzenia odsetek od nienależnie pobranego świadczenia, bowiem wnioskodawczyni posiada stałe źródło dochodu w postaci zasiłku macierzyńskiego, wobec czego jest w stanie uregulować zadłużenie.

Odwołanie od wskazanej decyzji organu rentowego wniosła E. M. podnosząc, iż nie ma żadnych zastrzeżeń, co do zasadności spłaty należności głównej z tytułu nienależnie pobranej renty rodzinnej. Odwołująca wskazała, że pozostaje w trudnej sytuacji finansowej, nadto w październiku 2013 r. urodziła dziecko i przebywa na zasiłku macierzyńskim, który służy zaspokajaniu podstawowych potrzeb dziecka i jego rodziców. Trudna sytuacja finansowa i rodzinna

uzasadnia zdaniem odwołującej umorzenie odsetek, co spowoduje pomniejszenie zadłużenia, a przez to pozostała kwota będzie bardziej realna do spłaty.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko jak w zaskarżonej decyzji. Zdaniem organu rentowego, biorąc pod uwagę sytuację zobowiązanej oraz fakt, że posiada ona stałe źródło dochodu z tytułu zasiłku macierzyńskiego i stąd jest w stanie uregulować zadłużenie.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Bezspornie decyzją z dnia 21.11.2007r. znak: (...) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. wnioskodawczyni E. M. zobowiązana została do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej w okresie od marca 2006 r. do sierpnia 2007r. w łącznej kwocie 18.082,26 zł plus odsetki za zwłokę obliczone od dnia wydania decyzji w kwocie 1.963,50 zł plus dalsze odsetki. W dniu 6.02.2008r. prawomocna decyzja została przekazana do W. (...) D., celem ściągnięcia należności w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. W dniu 11.02.2008r. zostało wysłane do zobowiązanej upomnienie przedegzekucyjne o numerze (...), które zostało zwrócone z adnotacją „zwrot- nie podjęto w terminie”. W dniu 27.03.2008r. zadłużenie zostało objęte postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym przez N. I. U. S.Ł., przy czym egzekucja okazała się bezskuteczna. W dniu 15.05.2012r. tytuły egzekucyjne zostały zwrócone z uwagi na nie spełnienie wymogów formalnych (tytuły egzekucyjne zostały wystawione na nieaktualny adres). W dniu 18.05.2012r. po dokonaniu ustaleń w (...) dotyczących aktualnego adresu zamieszkania dłużniczki, zostało wysłane do niej wezwanie do zapłaty. W dniu 30.05.2012r. E. M. złożyła wniosek o umorzenie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń lub rozłożenie ich na raty. Po rozpatrzeniu wniosku w dniu 20.07.2012r. została wydana decyzja nr (...) o odmowie odstąpienia od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń. Jednocześnie, w tym samym dniu została wyrażona zgoda na spłatę zadłużenia w ratach, jednak z uwagi na nie odesłanie podpisanych dwóch egzemplarzy umowy, ulga w postaci rat nie została udzielona. W dniu 24.08.2012r. zadłużenie zostało objęte postępowaniem egzekucyjnym, w ramach którego dokonano zajęcia wynagrodzenia dłużniczki. W dniu 27.08.2012r. E. M. odwołała się do sądu od decyzji nr (...) o odmowie odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Ubezpieczona dokonała spłat dobrowolnych na kwotę 367,65 zł. W dniu 19.09.2012r. ubezpieczona ponownie wystąpiła z wnioskiem o rozłożenie należności na raty, przy czym w dniu 1.10.2012r. złożyła wniosek o rozłożenie na raty kosztów egzekucyjnych. Postanowieniem z dnia 19.10.2012 r. została zawarta umowa ratalna nr (...) i zadłużenie zostało rozłożone na 12 rat po 100 zł i jedną ratę w kwocie 29.910,86 zł z możliwością rozłożenia jej na dalsze raty po uprzednim złożeniu wniosku w tej sprawie. Ubezpieczona uregulowała raty zgodnie z harmonogramem i w dniu 12.11.2013r. złożyła wniosek o rozłożenie zadłużenia na dalsze raty oraz o umorzenie odsetek od należności głównej. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. zaskarżoną decyzją z dnia 10.12.2013r. odmówił E. M. odstąpienia od żądania zwrotu odsetek w łącznej kwocie 15.126,64 zł naliczonych na dzień 12.11.2013 r., powstałych od nienależnie pobranego świadczenia.

Bezsporne w sprawie okazały się również okoliczności przebywania ubezpieczonej na urlopie macierzyńskim i urlopie rodzicielskim w związku z urodzeniem w dniu (...) córki i pobierania przez ubezpieczoną zasiłku macierzyńskiego. Ubezpieczona wraz z bezrobotnym mężem i dzieckiem zamieszkuje w mieszkaniu komunalnym przy ul. (...) w B. (Ośrodek wychodzenia z Bezdomności (...)) ponosząc koszty utrzymania: comiesięczny czynsz w wysokości 471,37 zł, plus media: energia elektryczna 54,18 zł, telefon 50 zł, gaz z butli 60 zł- raz na 2 miesiące.

Spór w niniejszym postępowaniu sprowadził się do ustalenia, czy w okolicznościach przedmiotowej sprawy zachodzi podstawa do uwzględnienia wniosku E. M. o odstąpienie od żądania zwrotu odsetek od nienależnie pobranych świadczeń.

Zgodnie z powołanym art. 84 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczyć termin ich płatności, albo rozłożyć je na raty m.in. w przypadku, gdy zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności (art. 84 ust. 8 pkt. 1). Obowiązujące regulacje nie precyzują wprawdzie okoliczności, które uznaje się za szczególnie uzasadnione w rozumieniu powołanego przepisu, jednakże nie ulega wątpliwości, że dokonując oceny występowania szczególnych

okoliczności należy kierować się stanem majątkowym i rodzinnym dłużnika, jak też realną możliwością zwrotu, w tym możliwością podjęcia pracy pozwalającej na zwrot świadczeń. W orzecznictwie przyjmuje się, że okolicznościami takimi są m.in. brak majątku, oraz ustalenie, że w przypadku zwrotu świadczeń osoba zobowiązana lub osoby pozostające na jej utrzymaniu zostaną pozbawione niezbędnych środków utrzymania (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 17.09.2013 r. III AUa 1646/12 LEX nr 1372289). Należy przy tym wskazać, iż zgodnie z utrwalonymi poglądami judykatury przepis art. 84 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych spełnia przede wszystkim funkcję ochronną - jego celem jest w szczególności zabezpieczenie zobowiązanych do spłaty należności przypadających na rzecz organu rentowego przed pozbawieniem ich wskutek powyższego możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i stąd organ rentowy winien kierując się zasadą uwzględniania słusznego interesu obywateli baczyć również na wskazany powyżej cel regulacji (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8.01.2008 r. III AUa 1828/06, LEX 466386).

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego należy w ocenie sądu stwierdzić, iż ubezpieczona E. M. pozostaje w wyjątkowo skomplikowanej i złożonej sytuacji finansowej oraz trudnej sytuacji rodzinnej. Określone powołaną wyżej decyzją z dnia 21.11.2007r. należności z tytułu nienależnie pobranej renty rodzinnej za okres 03/2006r. - 08/2007r. zgodnie z wyliczeniem przedstawionym w decyzji obejmują kwotę główną 18.082,26zł. Nadto zgodnie z informacją podaną w odpowiedzi na odwołanie ubezpieczona posiada dodatkowo zadłużenie z tytułu nienależnie pobranej renty za okres 03/2004r. - 08/2005r. w kwocie 11.678,94zł. Należy przy tym podkreślić, iż wskazane kwoty obejmują należności główne, a faktyczne zadłużenie ubezpieczonej powiększone jest od odsetki od wskazanych należności praktycznie za okres kilkunastu lat. Należy również dodać, iż kwota ogromnego zadłużenia ubezpieczonej rośnie, mimo podjęcia próby spłaty zadłużenia w systemie ratalnym, a nakręcająca się spirala zadłużenia ubezpieczonej wyklucza realną spłatę zobowiązań wobec organu rentowego. Zaznaczyć należy, iż ubezpieczona dobrowolnie zobowiązała się do systematycznego spłacania zadłużenia w ustalonych miesięcznych ratach i zobowiązanie wypełnia. Zasadniczo jednak kwota zadłużenia jest niewspółmiernie wysoka względem należności dobrowolnie wpłacanych przez ubezpieczoną i stąd słusznie podnosi odwołująca, iż całkowita spłata zadłużenia może objąć kilkadziesiąt lat. Należy również podkreślić, iż w odniesieniu do wykazanej w toku postępowania sytuacji majątkowej ubezpieczona nie ma możliwości spłaty zadłużenia ponad uiszczane kwoty w systemie ratalnym. Jedyńm źródłem dochodu ubezpieczonej pozostaje zasiłek macierzyński, z którego ponoszone są koszty utrzymania całej rodziny, w tym małego dziecka. Sytuacja rodzinna ubezpieczonej w odniesieniu do wykazanej sytuacji majątkowej uniemożliwia więc w o ocenie sądu realną spłatę ogromnego zadłużenia, przy uwzględnieniu okoliczności zwiększania zadłużenia przez narastające odsetki powiększające stale kwotę zadłużenia z wykluczeniem realnej możliwości uregulowania całej kwoty zadłużenia.

Wobec powyższego w ocenie sądu w toku postępowania wykazane zostały szczególnie uzasadnione okoliczności pozwalające na odstąpienie od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń. Należy przy tym podkreślić, iż wnioskodawczyni wystąpiła z wnioskiem o odstąpienie od żądania zwrotu należności obejmujących część zadłużenia tj. kwoty odsetek od należności głównej, którą zobowiązała się w dalszym ciągu spłacać w systemie ratalnym. Należy przy tym wskazać, iż odsetki naliczane są od kwoty nienależnie pobranych świadczeń, za okres od uprawomocnienia decyzji ustalającej obowiązek spłaty należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń. Przedmiotową decyzję doręczono ubezpieczonej zastępczo w trybie art.41 k.p.a., a o kwocie zadłużenia ubezpieczona dowiedziała się faktycznie dopiero w roku 2011 i wtedy ustalona kwota zadłużenia obejmowała więc kwotę nienależnie pobranych świadczeń oraz kwotę należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń obejmującą odsetki i koszty upomnień. W ocenie sądu zarówno okoliczności związane z poinformowaniem ubezpieczonej o kwocie zadłużenia, jak też wieloletni okres jaki upłynął od uprawomocnienia decyzji ustalającej obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń uzupełniają w odniesieniu do sytuacji majątkowej i rodzinnej zaistnienie szczególnych okoliczności uzasadniających odstąpienie od żądania zwrotu odsetek określonych w zaskarżonej decyzji, przy uwzględnieniu również możliwości kontynuacji spłaty zadłużenia w ustalonym systemie ratalnym.

Biorąc powyższe pod uwagę, na mocy powołanych przepisów oraz w związku z art.477.14 § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.